

Nyt fra Blichermuseerne:**Blichermuseet på Herningsholm:**

1. juni – 30. sept. tir.- ons.- tor. 12-16,
søn. 13-17. tlf. 97 12 32 66

www.herningmuseum

Blicheregnens museum: Udstillinger:

juni, juli og aug. man.- fre. 9-17, lør. -
søn. 11-17, ring 87 70 24 70.

Specialudstilling:**Povl Christensen: Træsnit**

www.blicheregnensmuseum.dk

Malvinas Hus i Spentrup:

1. april til 1. okt. lør. og søn. kl. 14-17.
Fra 16. juni til 15. aug. også åbent tir.
og ons. 14-17 tlf. 8647 7047. Skiftende
udstillinger, se dagspressen.

E Bindstouw i Lysgaard:

1. juni til 31. august, tirsdage til søndag
ge fra kl. 10 - 17. Andet aftales med
Ingrid Mortensen på tlf. 86 66 75 79
eller 87 25 26 10

**Angående køb af bøger bedes man
benytte den tidligere tilsendte bestil-
lingsliste.**

Ring 4637 3920, skriv eller mail til
erik.harbo@mail.dk

Husk: *Der Himmelberg* kun 150 kr.

***Récits* Blicher på fransk 245 kr.**

***Frøkenen fra Hald* 180 kr.**

***De tre Helligaftener* 120 kr.**

Arrangementskalender:

**Årsfest 11. oktober 2009 på
Frederiksberg slot, Ridehallen.
Klassikerdagen 22. sept. 2009
Festaften for Oehlschläger i
Hofteatret 14. november.**

Bestyrelsen for Blicher-Selskabet

Formand: Operasanger Erik Harbo

Næstformand: Lektor Helle Frisman

Sekretær og kasserer: Kursusleder

James Lerche

Museumsdirektør Ulla Thyrring

Museumsleder Hans Kruse

Lektor Henrik Ljungberg

Lektor Merete Møller Olesen

Skuespiller Paul Hüttel

Fuldmægtig Peder Porse

Antal medlemmer:

380 hustandstande omregnet til ca.

700 enkeltmedlemmer + institutioner.

Medlemsskab: Husstand 150 kr.

Udland 175 kr, Institutioner: 200 kr.

Giro-nr 409 0780 (reg. nr. 9570)

Blicher-Selskabets adresse:

Havelodden 64, 4000 Roskilde

tlf/fax 46 37 39 20

mail: erik.harbo@mail.dk

Blichernoter udgives 2-3 gange

årligt

ISSN 1602-2742

Blicher på internet. Søg: Litteratur-

selskaber el. Arkiv for dansk littera-

tur el. [www. Danishlitterature.info](http://www.Danishlitterature.info)

PS.

**Vi har flere sæt af Blichers *Samlede
Værker* 33 bd., 1920-34 til salg kun
800 kr. + transporten.**

**Et sæt der mangler 1. bind og
registerbindet kan købes for 400 kr.
(kostpris)**

Fotos: Erik Harbo

BLICHERNOTER

MEDDELELSER FRA BLICHER-SELSKABET

September 2009
redigeret af Erik Harbo

Steen Steensen Blicher

De tre Helligaftener

Træsnit af Povl Christensen · Forord af Martin A. Hansen

Blicher-Selskabet
Forening for Boghaandværk · Gyldendal

BLICHERNOTER indeholder
Formanden har ordet
Årsfesten på Frederiksberg
Årets bog, *De tre Helligaftener*
100-året for Martin A. Hansen ved
*Knud Sørensen, Henrik Ljungberg og
Henrik Denman*
At oversætte Blicher til fransk, *Karl Ejby
Poulsen*
En eftermiddag i Ådalen, *Henrik
Ljungberg*
Blicheregnens Museum i Thorning
30-års jubilæum, *Erik Harbo*
Nordisk litteraturkonference på Biskops
Arnö 21. - 23. august 2009, *Erik Harbo*
På rejse i Sverige, *Erik Harbo*
Robert Burns 1759-1796
Arrangementskalender

FORMANDEN HAR ORDET

2008 var et travlt år for Blicher-Selskabet. Der udkom hele to bøger og det blev til en udflugt sammen med B.S. Ingemann-Selskabet og et seminar med J.P. Jacobsen Selskabet på Skærum Mølle samt medvirken af bestyrelsens medlemmer i det såkaldte e-museum *På vandring med Blicher*. En del af disse arrangementer er der aflagt referater om og de kan søges i Blichernoter for september og december. Blichernoter udkom i marts, september og i december.

Den nye Blicher-hjemmeside
På vandring med Blicher

ÅRFESTEN 2009

finder sted i Ridehallen på Frederiksberg slot på Blichers 227. fødselsdag 11. okt. 2009 kl. 15.00

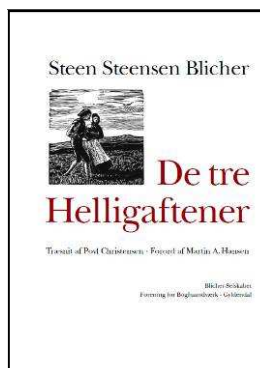
Blicherprisen gives til forfatteren Anders Thyrring Andersen og han får den først og fremmest for sit store arbejde med at udgive Martin A. Hansens dagbøger tilbage i 1999 og for sit øvrige forskningsarbejde med den 100-årige forfatter. Ved årsfesten bliver der selvfølgelig også oplæsning.

Man bedes melde sig på den vedlagte kupon eller med en mail til sekretær James Lerche. Se indbydelsen.

ÅRETS BOG

De tre Helligaftener

ligger klar til udsendelse, men når vi ikke kan sende den nu, skyldes det, at vi med denne henvendelse også henvender os til de 90 medlemmer af selskabet som endnu ikke har betalt kontingent. De får en rykker og vi vil så kort efter årsfesten den 11. oktober udsende bogen. Der bliver en mulighed for at få bogen med hjem ved årsfesten. Selskabet sparer porto og man får bogen før.

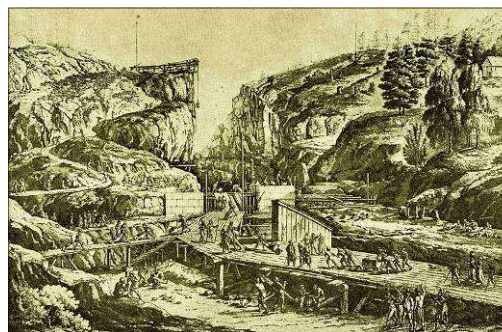
Klassikerdagen 2009
Martin A. Hansen 100 år
Københavns Hovedbibliotek
Tirsdag 22. september kl. 17.00

ROBERT BURNS 1759-1796

fylder 250 år. Vi lovede en lille artikel om forbindelsen fra Burns til Blicher i martsudgaven af noter.

Det anbefales at gå på nettet, der er fyldt med artikler om den store nationale digter, der ofte er blevet betragtet som Skotlands nationalskjald. Burns levede hele sit liv som hårdtarbejdende bonde i

Louis Belangers stik fra 1798 af bygningen af sluseværket.

Ayrshire og det var sikkert skyld i at hans produktion ikke blev stor.

Blicher har med sin interesse for Ossian sikkert haft en Burns digtsamling liggende.

I 1786 udkom Burns' første digte som *Poems Chiefly in the Scottish Dialect*. Dette førte til at han blev kendt i Edinburgh. Herhjemme har Aakjær oversat en række af hans digte bl.a. "Skuld gammel venskab", og "Jenny i Rugen". Dialekt-digtene og livet på landet med humor og melankoli har sikkert tiltalt både Blicher og Aakjær, sidstnævnte følte sig som bondedigter i familie med Burns.

Burns og andre skotske digtere omtales af Blicher i forbindelse med artiklen *De engelske Vaaben* 1828: "Skotterne skulde have Harpen; thi de forstaaer bedre at bruge den. Ossian, Burns, Scot og flere er dygtige Spillemand."

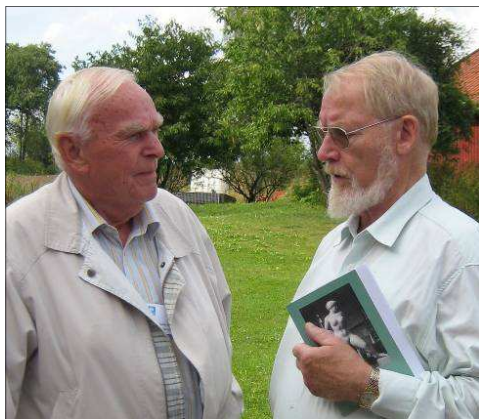
Novellen *Tulipanen* fra 1845 (Min Vinterbestilling 1844 og 1845) indledes med et digt af Burns, der hedder *Of a' the airts the wind can blaw* der blev skrevet til Burns' hustru Jean Armour under en adskillelse.

"O blaw ye westlin Winds!
Blaw soft among the leafy trees!
Wi' gentle gale fra' muir and dale
Bring hame the laden bees."

Udgiverne af *Samlede Skrifter* 1920-1934 bemærker at der tilsyneladende ikke er nogen forbindelse mellem digtet og Blichers historie. Måske har Blicher ønsket at modstille den lykkelige længsel i digtet og den uheldige Tulipan i Ans.

Erik Harbo

stærkt fra flere sider. Der blev slået fast, at et stort forskningsarbejde udførtes uden for universiteterne. Det blev påpeget, at det var af betydning, hvem der blev valgt ind i selskabernes bestyrelse.

Niels Kofoed B.S. Ingemann-Selskabet og Søren Sørensen formand for de litterære selskaber i Danmark under en pause.

Har de litterära sällskapen någon framtid? Der var enighed om at der var nok at tage fat på.

Lørdag aften causerede Søren Sørensen kort over danske sange og digte og jeg og min kone Bente Harbo spillede og sang et program med danske sange og viser til tilhørernes store begejstring

Referat Erik Harbo

Foto af en af de gamle sluser fra 1830'erne, hvor Blicher oplevede hele sluseanlægget i 1836.

Båden i baggrunden var rigtig gammel, men dog ikke så gammel, som den dampbåd Blicher sejlede med.

PÅ REJSE I SVERIGE

I forbindelse med min og min kones deltagelse i Litteraturkonferencen på Biskops Arnö gik turen hjem fra Stockholm over Göteborg/Frederikshavn.

Blichers *Min Sommerrejse i Sverige 1836*, der beskriver rejsen ret grundigt, var med i bagagen. Helt naturligt var et besøg i Trollhättan et must. Blicher giver en grundig beskrivelse af turen, som han selv oplever på nærmeste hold og dramatiserer vandfaldene og sluserne på bedste vis. Den første sluse, der gjorde det muligt at sejle fra Kattegat til Troll-

hättan, blev bygget i 1607. Senere i år 1800 kunne man sejle videre til Vänerne, og i 1832 med åbningen af Götakanalen, der forbandt Vänerne med Østersøen, blev Trollhättan et trafikalt knudepunkt.

100-ÅRET FOR MARTIN A. HANSEN ved

*Knud Sørensen, Henrik Ljungberg
og Henrik Denman*

Her i Noter forsøger vi os med en lille enquete i forbindelse med 100-årsdagen. Flere forfattere giver deres bidrag i korte uddrag af artikler om Martin A. Hansen.

Knud Sørensen har flere gange skrevet om Martin A. Hansen. Måske mest betydningsfuldt i *Efterskrifter – Omkring Martin A. Hansens dagbøger*, hvor han under titlen *Da Martin A. Hansen blev til Martin A. Hansen* gennemgår store dele af forfatterskabet. Det følgende uddrag er imidlertid hentet fra heftet *Martin A. Hansen i nutids lys* 1999 fra kapitlet

Sproget på landet og i byen:

Min stærkeste oplevelse af Martin A. Hansens sprog havde jeg en forårsdag i begyndelsen af tresserne.

Vejmyndighederne havde dengang fundet ud af, at for en række overordnede vejes vedkommende skulle der foretages en registrering af alle slags overkørsler, og det foregik på den måde, at man traskede rundt med et målebånd i vejens længderetning og aflæste målet alle de steder, hvor der var noget at registrere.

Sådan gik jeg og slæbte et målebånd frem ad en vej ovre i Thy.

Vejen førte gennem en landsby, jeg nåede frem til landsbyens første hus.

Allerede inden jeg var helt fremme

hørte jeg en stemme inde fra huset. Jeg hørte den tydeligt, for det var en af de første virkelig varme dage det år, og i alle husene stod der den dag vinduer åbne.

Stemmen kom fra radioen. Det var en skoleradioudsendelse, en ældre optagelse med Martin A. Hansen blev genudsendt.

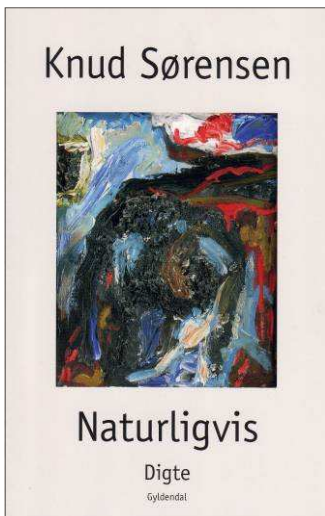
Han fortalte. Han fortalte indtrængende, han fortalte, så de helt almindelige ord indgik en helhed med stemmens klang og intensitet. Og hans sprog blev billedskabende på en måde, som jeg aldrig havde oplevet tidligere.

Jeg målte videre – man kan jo ikke sådan stå stille uden for et hus og lytte – men også i det næste hus og i det næste hus igen var der et åbent vindue og inden for var en radio tændt. Langsomt bevægede fortællingen sig fremad, langsomt blev målebåndet trukket fremad – stadig langsommere for landsbyens ende var nær. Da vi – for vi var to, det er man altid når man måler, en i den forreste og en i den bagerst ende af båndet – da vi var færdige med at registrere overkørslen til det sidste hus, kunne vi ikke få os til at gå videre. På stedet opfandt jeg en del mål omkring det hus, som det måske kunne være helt gavnligt at have, vi målte overkørslens bredde, vi målte grøftens dybde, vi målte diameteren af det betonrør, overkørslen var lagt hen over, og til sidst målte vi husets dimensioner – og heldigvis var det et hus med mange tilbygninger.

Vi klarede at simulere flittige og energiske landmålere indtil udsendelsen var slut, og vi drog videre med vores 50 meter målebånd en stor og uforglemmelig oplevelse rigere.

Martin A. Hansens sprog hørt i et landligt miljø. Det var så indledningen, som ikke direkte fører over til det, jeg vil fortælle om nu.

Jeg vil fortælle om sproget i byen og på landet og om de meget store forskelle, der er på det...

Knud Sørensen er aktuel med en ny digtsamling udgivet på Gyldendal:

Naturligvis

Henrik Ljungberg: Fra bogen *Den falske dagbog* (Gyldendal 1994) har vi lånt sidste kapitel.

Efterord

”Løgneren” var Martin A. Hansens sidste roman. Fra den udkom i 1950 til sin død 1955 udgav han ikke noget der kan sammenlignes med den. Han skrev ”Orm og Tyr” (1952), et historisk værk, hvori han forsøger at finde og gengive et særligt nordisk menneskebillede i overgangen fra en hedensk oldtid til en kristen middelalder. Og han skrev ”Kringen” (1953) og ”Rejse paa Island” (1954). Norden blev kortlagt.

1953 udgav han ”Dansk Vejr” og novellesamlingen ”Paradisæblerne” med gamle, uudgivne noveller samt et par nye, men ingen af dem forholder sig til ”Løgnerens” problematik.

Det tog Martin A. Hansen både lang og kort tid at skrive sin mest omtalte roman. Man kan sige, at han begyndte så tidligt som i 1938, hvor han i Politiken lod trykke en vildt fabulerende novelle om fortælleren, der kun lever i kraft af, at der er en naiv og forventningsfuld tilhører til den historie han vil fortælle. ”Svanesangen” hedder den, og den handler om, at kunstneren lever af løgn – men det er måske ikke så galt, for han dør når hans historie er færdig.

Gennem fyrreerne gennemarbejdede Martin A. Hansen flere gange en novelle om en skolelærer og degn, som var mere involveret i det han fortalte end han selv var klar over – ”Isen bryder” eller ”Naar Isen bryder” – men han udgav den aldrig. I denne novelle lå hans berømteste figur gemt.

Da han i januar 1949 fik en opfordring fra radioen til at skrive en decideret radioføljeton, gik der lang tid før han gik i gang. I samme periode overvejede han sit forfatterskabs betydning. Han spekulerede på om det overhovedet havde nogen, og han var bange for, at hvis det havde, var det ikke for det gode.

Da han endelig satte pen til papiret i oktober 1949 var han i tvivl om hvad han skulle fortælle. Men ud af visse romanprojekter, ikke mindst ”Kains Alter” – som aldrig blev til noget men som kunne være blevet en stor dansk roman, skrevet i en magisk realisme – hentede han sit opgør med kunstens problemati-

keningen). Danmark er det eneste land der har indført en kanon. Politikeren Cecilia Wikström, havde et glimrende indlæg. Jeg fik kort lejlighed til at fortælle om Blicher-Selskabets indsats i forbindelse med kanonen, idet vi udgav en illustreret novellesamling til brug i skolen *Blicher-Blicher*, bestående af fem hele noveller, uddrag af mange noveller og digte.

Hur levandegörs våra klassiker i skolan? Her hørte vi især om, hvad man gjorde i Norge i forbindelse med Ibsen. Johan Rosdahl fra Danmark kunne bygge videre på sit kanonindlæg og fortælle om de opnåede resultater. *Han holdt fast på, at en tekst er primært en tekst og ikke et debattemne.* Den islandske forfatter Kristin Steinsdottir kunne fortælle om sagaerne, hvordan man levandegjorde dem. Den nye hjemmeside under navnet **På vandring med Blicher (slå den op på internet)** udgivet af Blicheregnens Museum i Thorning og Blichermuseet på Herningsholm, Herning i samarbejde med Blicher-Selskabet blev nævnt kort, og jeg delte papirer ud om dette initiativ.

Vad händer med våra klassiker på biblioteken gav en livlig og interessant diskussion med Søren Sørensen som repræsentant for Danmark.

Kvinnliga klassiker. Med de mange kvindelige deltagere var det selvfølgelig et vigtigt programpunkt. Inga-Britt Kjölby Olsen lagde ud med en skildring af den danske forfatter Karin Michaëlis, som især er kendt uden for Danmark. Et

lille land som Island har svært ved at udbrede kendskabet til sine klassikere. Norge har heller ikke så mange kvindelige klassikere, blev det fastslået, men selvfølgelig er Sigrid Undset fremragende.

Märta Tikkanen kom ind på de specielle finske forhold med svensk- og finsksprogede forfattere.

Att översätta våra klassiker. Meget af tiden gik med at Aimée Delblanc, Sverige, der er oversætter, talte længe om oversætterens private problemer, og det var ikke det, der var temaet i dette program. Derefter talte jeg om arbejdet med at oversætte Blicher. Jeg redegjorde for, hvordan det var lykkedes at få Blicher ud på engelsk i 1996 og på tysk i 2007 og sluttede med at fortælle om Blicher på fransk. Fuldstændig på privat initiativ oversat af direktør ved Det danske studentehus i Paris Karl Ejby Poulsen og hans kone.

Til sidst fremlagde jeg fire små afsnit af *En Landsbydegns Dagbog* på dansk, engelsk, tysk og fransk til diskussion.

Sällskapens betydelse för forskning. Niels Kofoed (B.S. Ingeman-Selskabet) åbnede ballet med et grundigt indlæg om danske forhold og var så venlig også at omtale det store arbejde, der var gjort i Blicher-Selskabet for Blicherforskningen. Ifølge Erik Edvardsen var der ikke mange litterære selskaber i Norge, men han kunne tale med om Ibsenmuseets arbejde med hjemmeside og årbøger. Eva Johnsen fra Sverige fandt at selskaberne mest var til for det selskabelige (omtalte Frödingselskabet). Hun blev imødegået

NORDISK KONFERENCE PÅ BISKOPS ARNÖ 21. - 23. AUGUST 2009

Under titlen *Leve de nordiska klassikerna!* havde De Litterära Sällskapens Samarbetsnämnd i Sverige (DELS) i samarbejde med Foreningen Norden i Sverige inviteret til konference.

Fra Danmark mødte 5 selskaber frem.

Søren Sørensen formand for Selskabet Bellman i Danmark og formand for de litterære selskaber i Danmark, Johan Rostrup formand for Pontoppidan Selskabet,

Niels Kofoed formand for B.S. Ingemann-Selskabet, Inga Britt Olsen formand for Karin Michaëlis Selskabet og undertegnede for Blicher-Selskabet.

Man havde indbudt bestyrelsesmedlemmer fra de litterære selskaber i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige. Meningen var at diskutere en række emner og styrke interessen for de litterære selskaber.

En række personer var udvalgt til at indlede og deltage i diskussionerne i forbindelse med 7 emner. Overordnet styredes samtalen af et medlem fra DELS.

DELS der blev stiftet i 1990 har ca. 100 selskaber som medlemmer og er en stærk organisation med eget medlemsblad, men plages for øjeblikket af stærke nedskæringer.

I Finland er der en tilsvarende organi-

sation der samler 30 selskaber, i Danmark stiftedes Samrådet for de litterære selskaber i 1999 (54 medlemmer).

I Norge og Island er der endnu ikke den slags samlende institutioner, men der findes en række litterære selskaber.

Konferencen havde fået økonomiske midler fra Nordiska Kulturfonden, Svenska Akademien samt Letterstedtska og Lachmanska fonderne. Programmerne var følgende:

Kontakterna mellan nordiska författare förr och nu hvor genhøret med Märta Tikkanen var meget spændende. Søren Sørensen gav en udtømmende oversigt især over forbindelsen mellem danske og skandinaviske digtere.

Skönlitterära kanons - debatt, attityder och åtgärder i de nordiska länderna. Her havde Johan Rosdahl et større indlæg med sit store kendskab til undervisningen i gymnasieskolen (tidligere formand for Dansklærerfo-

ske forhold til virkeligheden. Sit opgør med fortællingens magi.

Martin A. Hansen var i 1949 ikke sikker på at han ville være digter – men det var det han var bedst til, og fordi han skulle levere første kapitel af føljetonen omkring den første december, skrev han ”Løgneren”. Fra oktober – kun en god måned før første deadline – og året ud og langt ind i det nye år, baksede han med hvordan han skulle fortælle noget sandt. Da første kapitel blev læst op i radioen, havde han ikke færdiggjort det tolvte og sidste.

Han arbejdede hele tiden. Nåja, han gjorde vel så meget andet, kyssede sin kone og passede sine børn, men hans drift var at skrive noget entydigt om det land og de mennesker han kendte – og samtidig noget tvetydigt om beskrivelsen.

Martin A. Hansen drømte om at kunne formidle en folkeligheds gennemslagskraft, sådan som han havde oplevet den under krigen. Han ville tro på, at der dybt i folket var en kraft som kunne bære det sande igennem. Mennesket, det som satte plov i jorden og gjorde det i Guds navn og tjeneste, det ikke splittede menneske, det udelte og derfor uforgængelige menneske, fandtes – og en digters opgave var at formidle dets væsen og styrke.

Men samtidig var han selv en kunstner og iagttager, og han kendte til omkostningerne ved sin metier. Han vidste at noget kunne blive sandt ved at blive digtet. Men at det digtede altid fandt sted på bekostning af det virkelige. En forfatter er en forbandet, en der for evigt er sat udenfor.

”Løgneren” er en roman om forfatterens forbandelse. Han piller ved menneskeskæbner, hans søgen efter sandhed har menneskelige omkostninger i den almindelige dagligdag. Kunstneren kan noget som virkeligheden ikke kan, men kunsten søger altid virkeligheden.

I det dilemma var Martin A. Hansen havnet da han skulle skrive en romanføljeton til det moderne medium, radioen. Han valgte at placere det i en konfrontation mellem de to køn. Han tildelte kvinden en søgen efter nærvær og umiddelbarhed, og manden en distance og et behov for overblik og beherskelse af den nødvendige fortælling.

Han lod Johannes Vig blive fortalt af Johannes Vig. En fortæller pegede en løgner ud – men i sidste ende blev fortælleren, kunstnerfiguren, peget ud af sin egen gestalt. Det gjorde romanen til et moderne værk, et modernistisk værk, og Martin A. Hansen ville ikke være modernist.

Det er underligt at se i hans egne kommentarer til sin roman, hvordan han på en gang var meget optaget af den og alligevel havde behov for at bagatellisere den.

I sin arbejdsdagbog skriver han den 27. november 1949:

”Jeg har i Perioder en Angstforbemmelse af at det er en svag Bog (...) I stedet for at lægge det hen blev jeg fanatisk ved og sloges uafbrudt med det fordømte Motiv, til jeg syntes der gik Hul. Maaske ogsaa Elementer deri er blevet noget personligt.”

Her, midt i processen, ved han at der står noget rigtigt, at der vil komme til at stå noget sandt i ”Løgneren”.

I et brev til Ole Wivel fra den 23. august 1950, umiddelbart efter at romanen var kommet på tryk, skriver han:

”I som kender mig har nok for længst ser at der er lidet nyt i den Bog, som blot bevidner en allerede erhvervet Duelighed.”

Kommentarerne bekræfter at ”Løgneren” er et mesterværk. I hver eneste linie af den er dens store investering synlig. Det koster at skrive – men netop derfor kan processen skabe sandhed. Man fortæller og man rammes af sin egen fortælling.

Så uanset om Martin A. Hansen ville være modernist eller ej, blev han det med sin sidste roman. Og tak for det.

Henrik Denman:

Martin A. Hansen havde en god presse

Da modernismen bragede igennem i dansk litteratur i efterkrigsårene, blev Martin A. Hansen dømt ude i akademiske kredse og på universiteterne. Langt hen ad vejen kan påstanden have nogen gyldighed, men trods uviljen mod ham var stor i nogle kulturradikale kredse, vedblev han med at have en stor læser-skære.

Det kan man forvisse sig om ved dels at se på salgs- og udlånstallene, hvor især *Løgneren*, *Lykelige Kristoffer*, novellesamlingen *Høstgildet* og andre fortællinger samt *Orm* og *Tyr* konstant har haft en stor læserskare. Ikke kun oplagstal, men også dagspressen fortæller en anden historie om Martin A. Hansens stærke position op gennem anden halvdel af forrige århundrede, som slet ikke

stemmer overens med den dom, den literære elite afsagde.

Jeg udgav i 1990 den omfattende bibliografi, *Martin A. Hansen litteraturen*, og heri kan man hurtigt forvisse sig om, at interessen forblev stor for at tolke forfatterens bøger og at stifte bekendtskab med hans liv og arbejde fra barndomsårene på Stevns til den sidste årrække i huset ”Salum” i Allerslev.

Bibliografien er omfattende – selv om den faktisk kun registrerer bidrag fra få årtier. Først fra 1945 blev Martin A. Hansen i større omfang beskrevet i dagspressen og tidsskrifter. Omtalen af ham voksede stærkt og holdt sig levende frem til omkring 1970 – 15 år efter hans død. Det er interessant, at vi kan se, at der har været en stor mængde artikler i aviserne.

Man kan sige, at den folkelige interesse for Martin A. Hansen har forblevet konstant og meget stor – langt større end for de fleste samtidige og efterlevende forfattere. Det fortæller oversigten over de artikler, som blev bragt i aviser. I kronikker tog forfattere som Vagn Riisager, Frederik Nielsen, Preben Ramløv, Richardt Gandrup og Peder Hessela fat på at tolke Martin A. Hansens romaner og noveller, mens de vedblivende kredsedede omkring hans kristne livssyn og hans naturskildringer.

Da Ole Wivel udgav sit to-bindsværk om Martin A. Hansen, bidrog det yderligere til en stor interesse for forfatteren.

Dét, der adskilte Martin A. Hansens position i dagspressen fra hans samtidige forfattere, var dermed, at han ikke blot fik store og vægtige avis anmeldelser af det omfattende forfatterskab, men

30-ÅRS JUBILÆUM Blicherregns Museum i Thorning 25. august 2009

Det blev en festlig begivenhed, hvor alle sejl var sat til med deltagelse af Museumsforeningen, museets personale og bestyrelse og mange indbudte bl.a. fra Silkeborg Museum.

Første del omfattede afsløringen af en ny skulptur der forestiller Blichers ”Jyden”. Billedhuggeren Jens Erik Kjeldsen havde på opfordring af en række borgere i byen hugget stenen, og da man havde set resultatet gik man i gang med at finansiere købet. Her gik Nordea Fonden ind og betalte. Efter Hans Kruses velkomst fik formanden for bankrådet Ole Kyed ordet. Han sagde bl.a., at man var glad for at kunne give egnen en gave.

Efter afsløringen, flere taler og afsyngning af *Jyden han æ stærk å sej* var der fest i forsamlingshuset.

Dorthe Kaldal havde sammensat midt dagen ud fra Edel Helene Margrethe Schinkels kogebog, der er i museets eje, en gave fra en af slægtens efterkommere afdøde komtesse Margrethe Ahlefeldt-Laurvig, Roskilde. Louise og Margrethe Bech havde ansvaret for de mange gryder der var i kog. Det blev virkeligt et festmåltid, rost af alle deltagere. Undervejs var der taler af bl.a. museumsdirektør Christian Fischer, Silkeborg, og direktør for Organisationen Danske Museer Niels M. Jensen. Undertegnede holdt et kort foredrag om Charlotte Amalie Schinkel ud fra sin bog *Frøkenen fra Hald*, der udkom i dec. sidste år.

Hans Kruse causerede og formand Bente Sørensen sluttede af.

Nu vogter *Jyden* så indgangen til Blicherregns Museum, og aftenen stod da også i forsoningens tegn efter bryderierne i forbindelse med sammenlægning af museerne i Silkeborg.

Christian Fischer mindedes på bedste måde stiftelsen af museet for 30 år siden og fremhævede afdøde Aksel Nielsen og hans store arbejde i forbindelse med oprettelsen og hans gode samarbejde med Peter Seeberg fra Viborg Stiftsmuseum.

For interesserede åbnede samme aften en udstilling af 21 originale træsnit af Povl Christensen. Originalerne til de træsnit der er brugt i bogen *De tre Heligaftener*. Billederne tilhører Blicher-samlingen i Malvinas hus i Spentrup og er oprindelig en foræring fra kunstneren til pastor H. C. Christensen i Spentrup.

Billederne hænger i kaffestuen og er et besøg værd.

EN EFTERMIDDAG I ÅDALEN

Martin A. Hansen fyldte 100 år, og jeg fulgtes med Anders Thyrring Andersen i bussen fra Køge station til Strøby Kirke. Anders er kommende modtager af Blicherprisen, ikke mindst fordi han ved så meget – muligvis den i landet der ved mest – om Martin A. Hansen og hans forfatterskab, og derfor også om Blichers betydning for dagens fødselar, og da vi steg af bussen sagde Anders at der lå huset, og der var døren som agerhønen bankede på i den berømte novelle af samme navn ("Agerhønen", altså) – eller var det døren i husets anden gav, sagde Anders og smilede, velvidende at den slags behøver jeg og så mange andre ikke at gå op i.

Inde i kirken sang Michael Falch – the songwriter – sin hyldest til forfatteret, og både hans selvironiske fortælling om sit første møde med Hansens "kedelige" fortællinger og sangenes dylanske melankoli nåede de bageste rækker i kirkerummet.

Senere gik vi ned i festpavillionen med udsigt over ådalen og med et blik til MAH's mindesten som ikke længere står i et kirkehjørne, men ude i det landskab der var hans.

Mette-Lise Røssing, MAH's datter, ledede både afslappet og myndigt det følgende mens vi drak stærk kaffe og spiste chokolade-muffins: Johannes Riis, Gylvendals direktør, placerede MAH i sit eget "kanoniske" univers, og Anders Thyrring holdt festtalen til MAH som om fødselaren var der selv. Ikke uventet gik Anders Thyrring hen til Søren Kierkegaard og tilbage igen til Hansen: alvo-

ren og ironien, ironien og alvoren.

Jens Albinus læste et uddrag af "Mid-sommerfesten" højt – og demonstrerede at humor var og er en vigtig ingrediens i MAH's skrift – hvis nogen skulle have været i tvivl.

Ida Jessen fortolkede indledningen til

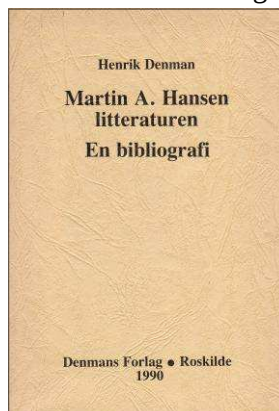
Mindestenen i Strøby rejst i 25-året for forfatterens død

"Løgneren" og gjorde romanen til en helt særlig "Robinsonade" – personligt og engageret, som alt andet denne solbelyste eftermiddag tæt ved Tryggevejle Å. Og så fik vi god rødvin og godt samvær og også en tur ned til åen som er både MAH's og vores.

At barndommens og ungdommens landskaber betyder noget for et senere forfatterskab, er vi jo ikke i tvivl om i nærværende selskab, vel?

Henrik Ljungberg

at lægfolk rundt omkring i landet kontinuerligt fortalte om hans liv og værk. Martin A. Hansen havde et nært forhold til pressen. Han abonnerede på udklip, så han havde en klar føling med, hvordan han blev præsenteret og tolket for den brede læserskare. Han brugte også pressen selv. Ser man Henrik Kettels bibliografi *Martin A. Hansens Forfatter-skab* fra 1966 igennem, får man øjnene op for, hvor mange noveller og fortællinger Martin A. Hansen først offentliggjorde i aviser og tidsskrifter – for senere at samle dem i bogform.

Henrik Denman udgav i 1990 bibliografien *Martin A. Hansens litteraturen*. I 1983 udgav han *Steen Steensen Blicher litteraturen*.

Der Himmelberg

Blicher-Selskabet vil gerne anbefale *Der Himmelberg*, vores store pragtfulde bog på 400 sider til vore medlemmer. Brug den som gave til udenlandske venner. Som tidligere anført har oversættelsen fået fine anmeldelser.

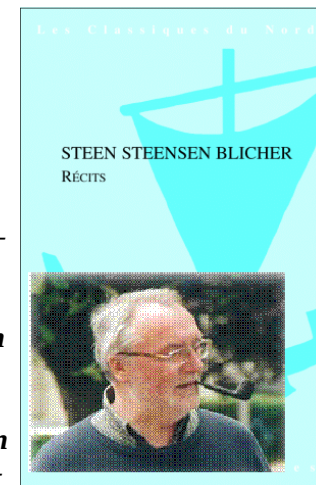
Den gennemillustrerede bog kan købes af vore medlemmer og interesserede til ren kostpris på 150 kr.

Ring 4637 3920 eller mail eller skriv til selskabet.

AT OVERSÆTTE BLICHER TIL FRANSK

Karl Ejby Poulsen der er direktør for Det danske Hus i Paris har i foråret udgivet en samling Blicher-noveller på fransk i egen oversættelse. På generalforsamlingen i april fortalte han om

dette arbejde. Vi har fået lov til at trykke hans skriftlige oplæg. Tak for det.

Da den nu afgåede professor ved Institut d'Etudes scandinaves på Sorbonne universitetet, Régis Boyer, for nogle år siden fortalte mig, at det var lykkedes ham at overtale forlaget Les belles Lettres, der har specialiseret sig i ældre litteratur: græsk, latin, barok ---, til at udgive endnu en serie under titlen *Classiques du Nord* – nordiske klassikere –, og da han ønskede mig med i projektet, faldt valget naturligt på Blicher, der stort set er ukendt i Frankrig, hvor de få noveller, der allerede fandtes, har levet i skyggen af Kierkegaard og H. C. Andersen. Mit ønske var således at fuldende billedet af de tre store i dansk litteratur fra det 19. århundrede. Eller, om man vil, på fransk indskrive Blicher på den plads i den europæiske litterære kultur, som rettelig tilkommer ham. Opgaven lød på: et fyl-

digt udvalgt, et fyldigt akademisk for-svarligt, men ikke akademisk skrevet forord, et så omfattende noteapparat som muligt, der prøver at tage højde for alle mulige og umulige spørgsmål al den stund, læseren må forventes kun at have en overfladisk viden om Danmark. Så det store spørgsmål var, hvor meget skal man tage med – jeg valgte at skrive fyldigt om tiden – historisk og kulturhi-storisk, et biografisk afsnit samt en me-re, om jeg så må sige, analyserende del om værket, hvor vægten dels ud fra den betragtning, at franskmænd ofte er me-get formelt indstillede, men især fordi jeg tillægger det en filosofisk be-tydning, er lagt på det fortællertekniske.

Et 'særligt' problem var titlen og, som en kort morsomhed bemærket, nav-net. At skrive St. St. Blicher eller bare S. S. Blicher vil, på fransk, uvægerligt blive læst som Sa Sainteté: Hans højhel-ighed, og det går jo ikke. Det går heller ikke at bruge ordet noveller på titelbla-det, da det på fransk i dag nærmest er et negativt ord. Til trods for at genren er opstået i Frankrig i middelalderen og i det nittende århundrede ansås for en ho-vedgenre – alle de store forfattere fra Victor Hugo til Georges Sand og Bar-bey d'Aureville skrev noveller – ud-kommer der i dag meget få noveller i Frankrig, hvis overhovedet. Sjældent franske, men oversatte amerikanske short-stories. Så ifølge forlaget ville in-gen så meget som blot se på bogen, hvis titlen som oprindelig ment var noveller. Derfor 'récits' – fortællinger, hvilket jo også er den genrebetegnelse B. selv, om end af andre grunde, benytter.

Hvis oversættelserne er lykkedes

skyldes det nok det forhold, at oversæt-terne – min kone, Janine, og mig – para-doksalt nok er kommet samme vej til prosaen som Blicher. Via poesien. Vi havde indtil da mestendels oversat mo-derne dansk og svensk poesi. En enkelt salme, Jakob Knudsens *Se nu stiger so-len*, var det også blevet til. Og Inge-manns skydigte til et udstillingskatalog samt, i en anden sammenhæng, *Prælu-dium* fra *Trækfuglene*. Den oprindelige ide var således at oversætte hele samlin-gen og lade den indgå i bogen på den måde, at hver fortælling begyndte med et digt, men forlaget syntes, det var for 'tungt'. Derfor er der kun medtaget *Præludium* til indledning, *Svanen* som udgang (*Envoi*) med *Nattergalen* i mid-ten. Arbejdet med digtene overbeviste mig om, at det kan lade sig gøre at over-føre en dansk sprogtone til fransk, selv-om jeg må indrømme, at tonen på fransk måske er blevet mere melankolsk end på dansk, hvor det hårde 'væk' ri-mer på 'træk' og giver en ligesom fattet tone, hvor på fransk 'imminent' rimer lidt blødere på 'migrant'.

Og Blicher er vel, om nogen, en sprogtone. Eller rettere flere. Hver af hans fortællere er karakteriseret ved de-res særlige sprogtone. Om det er hans musikalitet eller hans lyriske evne, der spiller ind, skal jeg ikke afgøre, men det forekommer mig, at en Blichertekst, når den er bedst, meget vel kan sammenlig-nes med et partitur. Dertil kommer, at han tilsyneladende færdes sprogligt hjemmevant i alle miljøer, høje som la-ve; i hvert fald går han ind og ud af dem uden at læseren mærker nogen som helst usikkerhed. Derfor har lakmusprø-

ven, om jeg så må sige, bestået i højt-læsning.

Det forhold hos Blicher, at der stort set "kun" findes en personaliseret for-tæller, som er bundet til sig selv og som, hvor skarpsindig han eller hun end er, jo ikke altid ganske forstår det, de har væ-ret udsat for og nu fortæller videre, bety-der, at læseren ikke får de sædvanlige oplysninger om psykologi m.v., men må finde frem dem på anden måde, hvilket stiller selve teksten – fortællingen – i centrum i en set i forhold til fransk, men jo også dansk, 19-tals prosa usædvanlig grad.

At have med en notorisk utroværdig fortæller at gøre er en ting. At have med en troværdig fortæller at gøre, som ikke lyver, i alt fald ikke bevidst, dvs. ikke manipulerer eller forsøger at stille sig selv i et bedre lys, men alligevel overser ting, underbelyser sammenhænge, fordi han/hun ikke forstår dem, det er straks en anden. Jeg har prøvet det i et under-visningsforløb omkring jeg-fortælleren med mine franske studerende: de havde således en spontan tendens til at tro for-tælleren på hans ord. Franskmænd har det nu en gang bedst med klarhed. Man kan gøre sig sine tanker om, hvordan det vil gå med en så utilregnelig fortæller som Per Spillemand. Som person findes hans lige hos Flaubert i romanen "Bouvard et Pécuchet", men her styret af en alvidende fortæller. At overlade dem ordet har kun Rabelais vovet med sin Panurge, der – alt andet lige - som fortæller i mangt og meget kan minde om PS. Begge stiller de sig i positur som rigtig forfatter og giver lovning på al-

skens historier. Begges fortælle-måde kan med lidt god vilje beskrives som en slags sproglig falden på halen komedie, som desværre for Panurge ikke faldt i god jord hos det senere franske akademi, der rettede ind mod den vittige replik som salonfähig morsomhed. Ikke at hverken Panurge eller Per jo mestrer den, men den har hos dem et umisken-deligt burlesk præg.

Det var et af de problemer, det største måske, oversættelsen stillede, thi det er en kendsgerning, at fransk, som sprog, er mere præcist end dansk, der jo har det med at smelte, hvor andres slår; underti-den faktisk præcist i den forstand, at der for, hvad der på dansk er – ganske vist præcise – antydninger, findes faste, præcise ord for en tilstand, som på dansk ofte blot antydes uden dog af den grund at misforstås. Man kan måske sige det på den måde, at der er mere rum om-kring de danske ord. Opgaven bestod så-ledes i at forsøge ikke at lukke B. inde i et for snævert – overvejende litterært – sprog (dette sagt uden nogen form for valorisering, blot som en kendsgerning), men forsøge så vidt mulige at bevare så meget rum om teksten, at musikken klinger med.

Køb den franske udgave af Blichers noveller hos selskabet. Vi har nogle få eksemplarer til salg til medlemmerne:

Steen Steensen Blicher: *Récits* Blichernoveller på fransk

Pris 245 kr.